

[Udenrigsministeren]

for statslig bistand til udviklingslandene. Bidraget medregnes derfor fuldt ud i opgørelsen af den danske bistandsprocent.

Spm. nr. S 90

Til *statsministeren* (18/1 91) af:

Ebba Strange (SF):

»Hvordan vil statsministeren sikre, at det ikke bliver en del af embedsmænds loyalitetsforpligtelse at skjule politiske beslutninger og dermed forhindre den demokratiske kontrol af administrationen?«

Begrundelse

Uanset udfaldet af dommerundersøgelsen i den såkaldte tamilsag har det, der hidtil er kommet frem gennem afhøringerne, afsløret, at højtplacerede embedsmænd i centraladministrationen ikke åbent har kunnet tale om de politiske beslutninger, deres minister traf i forbindelse med sin administration. De har i stedet brugt andre begrundelser til forklaring af deres administration. Med en sådan fremgangsmåde svækkes den demokratiske debat og dermed kontrol både i Folketinget og i offentligheden, sådan som den bl.a. udøves af dagspressen.

Svar (30/1 91):

Statsministeren (Poul Schlüter):

Spørgsmålet om embedsmænds loyalitetsforpligtelse har tidligere været rejst i Folketinget blandt andet i forbindelse med spørgsmålet om offentligt ansattes ytringsfrihed.

I et responsum af 11. januar 1980 til finansministeren vedrørende offentligt ansattes ytringsfrihed anfører professor, dr. jur. Bent Christensen hensynet til den politiske beslutningsproces som en af de betragtninger, der kan tale for begrænsninger i offentligt ansattes ytringsfrihed.

Bent Christensen anfører side 42 blandt andet, at af hele statsadministrationen er netop kun ministrene politisk ansvarlige. Kun dem kan Folketinget skille sig af med. Alle andre offentligt ansatte er – over for Folketinget – dækket af ministrenes ansvar. Til gengæld må den politisk ansvarlige minister kunne forlange lydighed og loyalitet fra sine ikke politisk ansvarlige ansatte.

Bent Christensens responsum er gengivet i *Juristen* 1980, side 85–120.

Regler om tjenestemænds pligter, herunder pligten til at iagttage tavshed, findes i tjenestemandslovens kapitel 3 og straffelovens § 152. Tavshedspligten omfatter også oplysninger om myndighedernes interne beslutningsproces og rådgivningen af en minister, jf. Højesterets kendelse af 23. august 1984. Afgørelsen er gengivet i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1984, side 941.

Den beskrevne loyalitetspligt, der vedrører forhold, som tjenestemanden i sin stilling bliver bekendt med, herunder politiske beslutninger, tager sigte på situationer, hvor beslutningen ligger inden for lovgivningens rammer.

Er der tale om, at lovligheden af den politiske beslutning er tvivlsom, giver rækkevidden af tjenestemandens loyalitetspligt anledning til tvivl, jf. Bent Christensen og Preben Espersen, »Politikere og Embedsmænd«, 1983, side 60 ff.

Loyalitetspligten bør dog efter min opfattelse ikke udstrækkes til at angå klart ulovlige og strafbare forhold.

Spm. nr. S 95

Til *sundhedsministeren* (21/1 91) af:

Helge Sander (V):

»Giver DSB's opstramning af alkoholreglerne i forhold til visse ansatte ministeren anledning til initiativer over for andre områder i den offentlige sektor eller helt generelle initiativer?«

Begrundelse

DSB har forleden skærpet sin alkoholpolitik, idet man har indført et totalt alkoholforbud for visse medarbejdere. Det er tilsyneladende sket med medarbejdernes fulde indforståelse. I andre dele af den offentlige sektor er der derimod meget forskellige regler. Nogle steder er der forbud i enkelte afdelinger, andre steder lokale forbud aftalt med samarbejdsudvalgene, og atter andre steder er der nedsat udvalg om spørgsmålet.

Hvad angår DSB, var det mig, der i Jernbærerrådet rejste spørgsmålet ud fra sikkerhedshensyn. Der er utvivlsomt andre dele af den offentlige sektor, hvor sikkerhedsspørgsmål spiller en lige så stor rolle som i DSB. Men i øvrigt er der også hensyn til bedre udnyttelse af den korte arbejdstid såvel som helbredshensyn osv. Også de offentlige udgifter til behandling af alkoholisme, sygdomsfravær osv. spiller en stor rolle.